

stačí, když osoba oprávněná, dávající disposiční moc nad věcí osobě druhé, projeví jakýmkoli způsobem zřetelně vůli, by s ní bylo v jejím smyslu naloženo. To se v tomto případě nepochybně stalo. Jak Václavu A—ovi tak obžalovanému šlo zřejmě o to, by tento ze dvou párů, jež dostal na výběr, jeden si podržel jakožto prodaný mu na úvěr, druhý A—ovi vrátil. Pojmu svěřením není také na závadu, že obžalovaný dosáhl držení cizí věci listivým předstíráním. Rozhodno je, že mu věc byla odevzdána v důvěře, že ji vrátí, že mu tedy byla svěřena a že se dodatečně dopustil takového jednání, které se přičítá jeho závazku vrátiti obuv, a které kvalifikuje jeho čin jako zpronevěru. I když tedy soud vyloučil, že obžalovaný jednal v úmyslu, způsobiti škodu A—ovi dříve než botky dostal, anebo když mu byly dány, bylo povinností jeho zjistiti na základě výpovědi svědka Václava A. a seznání obžalovaného, zda obžalovaný zadržel a si přivlastnil aspoň jeden pár botek tím, že je dle vlastního doznání prodal, ačkoliv je byl povinen vrátiti.

Čís. 427.

Již prohlášení pachatelovo, že velkostatek jest dělnictvem zabrán, opodstatňuje samo o sobě násilí »na jmění a statku«, bylo-li učiněno vůči dosavadnímu správci velkostatku.

Pohnutky politické nejsou samy o sobě dostatečným důvodem, by byl povolen podmíněčný odklad výkonu trestu.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1921, Kr I 310/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 8. února 1921, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem veřejného násilí podle § 83 tr. zák. a nevyhověl jejich odvolání do výroku téhož rozsudku, jímž byl odepřen podmíněčný odklad výkonu trestu.

Důvody:

Zmateční stížnost obžalovaných uplatňuje toliko důvod § 281 čís. 9 a) tr. ř. dovozujíc, že výrok, odsuzující obžalované pro zločin veřejného násilí dle § 83 tr. zák. jest právně pochybeným pro nedostatek subjektivních a objektivních podmínek skutkové podstaty. Vycházejíc z předpokladu, že obvinění si neosobují nijakého práva soukromého ohledně majetku, ať nemovitého, ať jinakého vůbec, že skutek jejich nesměřoval úmyslně ku provedení svémoci, že jim šlo spíše jen vzhledem ku rozrušené době o zabezpečení hospodářství a ochranu majetku v zájmu veřejné administrativy a všeobecného prospěchu, pohřešuje stížnost trestný úmysl, jež vyžaduje § 83 tr. zák. Než stížnost zřejmě zaměňuje zde pohnutku činu se zlým úmyslem ve smyslu § 1 tr. zák. Společný úmysl obžalovaných záležel dle zjištění rozsudku v tom, zabráti velkostatek a převzít správu do vlastních rukou. Že úmysl ten opodstatňuje úmysl, čelící ku provedení svémoci, nelze popírati, poněvadž obžalovaní ku podobnému zasažení do práv osob třetích žádným zákonným předpisem nebyli povoláni a ani ne tvrdili, že by se za takové byli považovali. Co bylo pohnutkou tohoto je-

jich nezákonného postupu, že nešlo jim o osoboání si nějakých práv soukromých, jest lhotejným s hlediska § 83 tr. zák., jenž dle své závěrečné věty odpírá zřejmě význam pohnutce svémocného zasažení pachatelů do právní sféry osob třetích. Stačí, stalo-li se zasažení to vědomě způsobem svémocným a násilným. Zákon chrání bezpodmínečně faktický stav držby objektů uvedených v § 83 tr. zák. proti neoprávněnému násilnému zasažení osob třetích, nechť stalo se tak z pohnutek soukromoprávních nebo politických. I po stránce objektivní pohřešuje zmateční stížnost předpoklady § 83 tr. zák. jednak pokud jde o požadavek násilného vniknutí, jednak o vykonání násilí. Ve směru prvuvedeném správně doličují důvody rozsudku, že porušení míru do m o v n í h o, stalo-li se s více sebranými lidmi, nevyžaduje násilného, překonáním fyzických překážek podmíněného vniknutí do místnosti domovní, že stačí, stalo-li se proti výslovně projevené neb jen i pachateli předpokládatelné vůli oprávněného, pokud se týče jeho povolaného zástupce. Tuto skutečnost v tomto případě, kde šlo o zabrání velkostatku dělnictvem a převzetí správy svémocně se ustavivší závodní radou z rukou dosavadního správce velkostatku, inspektora Sch., vůbec sotva pochybnou, rozsudek výslovně zjišťuje. Pokus stížnosti, brojiti proti správnosti důvodu, uvedenému rozsudkem pro projev vůle inspektora Sch. přičítící se vniknutí obviněných do kanceláře, že totiž ihned žádal od vniknuvších legitimaci nebo písemný rozkaz, vybočuje z rámce provedení uplatňovaného důvodu. Poukazuje-li stížnost zvláště ohledně obžalovaného Josefa B. na to, že jako úředník byl oprávněn vstoupiti do společné kanceláře, kde sám též pracoval, což alespoň ohledně něho vylučuje neoprávněné vniknutí, v § 83 tr. zák. předpokládané, tož přehlíží, že Josef B. dle vůle svých zaměstnavatelů ovšem nemohl protiprávně vnikati do kanceláře, když se tam dostavil za účelem řádného vykonávání svého úřadu, že však šlo o protiprávní vniknutí, jakmile tam přišel s ostatními soudruhy, by správci inspektoru Sch. oznámil, že jest velkostatek dělnictvem zabrán a sám převzal svémocně správu statku z rukou povolaného správce. S téhož hlediska nabývá i převzetí klíčů tímto obžalovaným jiného významu, nežli se mu snaží připisovati stížnost zmateční. Že však v prohlášení obžalovaných právem spatřoval soud vykonání násilí ve smyslu § 83 tr. zák. druhého případu jest již správně dovozeno v důvodech rozsudkových. Rozsudku odporuje tvrzení stížnosti, že dispoice inspektora Sch. nad velkostatkem nebyla vůbec omezena, když, jak zjištěno, postaven byl proti své vůli pod dozor svémocně se ustavivší závodní rady, v jejíž čele stál podřízený jeho úředník, obžalovaný B., byly mu odebrány klíče a i neodkladný prodej dobytka směl provést jen pod kontrolou člena této závodní rady a peníze musil odvésti B-ovi do pokladny, od níž mu byly odebrány klíče. Proto budiž jen dodatkem poukázáno ještě na to, že již prohlášení zabrání velkostatku samo o sobě opodstatňuje nepochybně násilí »na jmění a statku«, ježto se jím volná dispoice oprávněného s majetkem v mezích zákona neoprávněně obmezuje a odebírání, čímž samo sebou dáno jest již násilí, v § 83 tr. zák. požadované.

Odvolání všech obžalovaných obrací se proti nepovolení podmíněného odkladu trestu. Podmínečný odklad trestu prý odůvodňují zjištěné polehčující okolnosti a použití § 54 tr. zák. soudem nalézacím. Tento poukaz odvolání není však na místě, ježto přesvědčení soudu dle § 54 tr.

zák., že se obžalovaní polepší, jest odůvodněno nejen zjištěnými polehčujícími okolnostmi, nýbrž i zřetelem k výkonu trestu. Také další tvrzení odvolání, že trestné činy při velkých politických hnutích bývají vždy rázu sugestivního, že takové činy v dobách vzrušených snadno vznikají z pouhých mylných zpráv a pověstí a mnohdy také z mylného nazírání právního, při kterém však u pachatelů po stránce morální působí pohnutky čisté a šlechetné, nemůže odůvodnití povolení podmíněného odkladu trestu. V tomto případě přicházejí v úvahu jedině politické pohnutky činu, nikoli však nějaké mylné zprávy, kterými by se byli obžalovaní řídili, nebo jejich mylné právní nazírání, poněvadž o těchto okolnostech obžalovaní vůbec ničeho neuvedli a jimi se také nehájili. Podle § 1 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 562 sb. z. a n. nejsou však pohnutky politické s a m y o s o b ě takovou okolností, která opravňuje k naději, že obžalovaní povedou v budoucnosti život pořádný. Jsou sice pohnutky činu jednou z okolností, v níž se osobnost pachatelova projevuje, a může býti také po té stránce posuzována, zda poskytuje záruku pro příští pořádný život obžalovaného, čímž dlužno zajisté rozuměti takové chování se obžalovaného, které neporušuje platného právního řádu. Není-li však pohnutka trestného jednání hlavním důvodem poznání osobnosti pachatelovy, nemůže býti sama o sobě jedině rozhodnou pro povolení podmíněného odkladu trestu. Hlavní otázka se týká zajisté nikoli pohnutek činu, nýbrž okolnosti, jak velké zlo obžalovaní spáchali, ježto odpověď na tuto otázku zodpovídá již otázku druhou, jakou mravní sílu osvědčili obžalovaní v sebeovládání, podle níž bylo by lze usuzovati do budoucna, zda, majíce před očima pohružku trestem, dovedou se pořádnému životu oddati. A tu není pochyby, že násilné vniknutí do cizího majetku tak plánovitým způsobem, jak to učinili obžalovaní, jest v dnešní, dosud hospodářsky jistě neuklidněné době, v zájmu obyvatelstva však klidu potřebující, činem velmi nebezpečným, ohrožujícím nejen zájem soukromé osoby, činem trestným přímo postižené, nýbrž i zájem veřejný. Jest zde totiž kromě jiného nebezpečí, i nebezpečí po stránce hospodářské, a to zejména pro zásobování obyvatelstva, které by mohlo býti jednáním obžalovaných citelně poškozeno. To všechno nechali obžalovaní nepovšimnuto jen proto, by zjednali průchod: libovůli. Není proto odůvodněna naděje, že povedou pořádný život, ježto neuvažují vztah svého jednání ke svým spoluobčanům, nýbrž hledí prosaditi svou vůli bez zřetele ke zlu, které páchají svým jednáním. Řádné uvažování a zachovávání platného právního řádu nelze od nich očekávati, nebude-li jim trestem dokázáno, že libovůle v jednání není přípustna. Pouze od výkonu trestu lze se nadíti jejich polepšení.

Čís. 428.

Pro rozhodnutí, zda dlužno vyšetřiti duševní stav obžalovaného, jest v prvé řadě směrodatným celkový osobní dojem pachatelův na soud.

K pojmu »podněcovatele a náčelníka« ve smyslu § 71 tr. zák.

(Rozh. ze dne 25. dubna 1921, Kr I 309/21.)